

NADER ONDERZOEK EN NATUURTOETS AANLEG ZONNEPARK MILLINGEN AAN DE RIJN

Toetsing Wet natuurbescherming,
onderdeel soortenbescherming

In opdracht van: Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Opgesteld door: N. van der Pol
Projectnummer: 22-084

Datum: 12-10-2022

Rapporttitel	
NADER ONDERZOEK EN NATUURTOETS AANLEG ZONNEPARK MILLINGEN AAN DE RIJN	
Toetsing Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming	
Getekend voor akkoord	
Naam en functie van vertegenwoordigingsbevoegde	R. Krekels - directeur
Handtekening	
Datum	12-10-2022

Colofon

© 2022 Natuurbalans - Limes Divergens BV / Gemeente Heumen

Tekst en samenstelling: N. van der Pol

Projectleiding: N. van der Pol

Eindverantwoordelijk: R. Krekels

Met medewerking van: B. Aarts

Projectnummer: 22-084

In opdracht van: Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Foto omslag:

Wijze van citeren: N. van der Pol, 2021. Nader onderzoek aanleg zonnepark Millingen aan de Rijn. Toetsing Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming. Projectnr. 22-084. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en Natuurbalans - Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans - Limes Divergens BV. Vereniging Nederlands Cultuurlandschap vrijwaart Natuurbalans - Limes Divergens BV voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Natuurbalans - Limes Divergens BV is gecertificeerd door EBN Certification en voldoet aan de eisen gesteld in de norm ISO 9001:2015.

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP	6
2.1	Ingreeplocatie	6
2.2	Werkzaamheden en toekomstig gebruik	6
3	ONDERZOEKSMETHODE.....	8
3.1	Veldonderzoek en bureaustudie	8
3.1.1	Vleermuizen.....	8
3.1.2	Otter, bunzing, hermelijn, wezel	8
3.1.3	Kerkuil en steenuil	10
3.1.4	Kamsalamander	10
3.2	Natuurtoets.....	10
3.3	Rapportage.....	11
4	ONDERZOEKSMETHODEN EN TOETSING WNB.....	12
4.1	Vleermuizen	12
4.2	Otter.....	12
4.3	Bunzing.....	13
4.4	Hermelijn.....	13
4.5	Wezel	13
4.6	Kerkuil	13
4.7	Steenuil	15
4.8	Kamsalamander	17
5	CONCLUSIES	18
5.1	Vleermuizen	18
5.2	Otter.....	18
5.3	Bunzing, hermelijn en wezel	18
5.4	Kerkuil en steenuil.....	18
5.5	Kamsalamander	18
5.6	Samenvattend overzicht	19
6	BRONNEN.....	20

1 INLEIDING

Aanleiding

In een agrarisch gebied ten zuiden van Millingen aan de Rijn wordt een zonnepark aangelegd. Op 50% van het oppervlak worden zonnepanelen geplaatst. Op 50% van het oppervlak wordt natuur ontwikkeld. Voor het grootste deel betreft het de aanleg van zonnepanelen in agrarisch gebied. Een deel van de zonnepanelen zal aangelegd worden op een drijvende constructie op de zandwinplas ten noordoosten van Leuth.

Realisatie van deze ingreep kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Wnb), die onder andere de bescherming regelt van dier- en plantensoorten en Natura 2000-gebieden. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb vereist mogelijk een ontheffing en/of vergunning.

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid en vergunbaarheid van de voorgenomen ingreep dient een actueel en volledig beeld te bestaan van het voorkomen van beschermde soorten en habitattypen op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer ervan. Aan de hand daarvan dient de voorgenomen ingreep getoetst te worden aan de bepalingen in de Wnb.

Op verzoek van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap heeft Natuurbalans - Limes Divergens BV een quick scan uitgevoerd waarbij de voorgenomen ingreep is getoetst aan de Wnb (Van der Pol 2022). Daaruit is gebleken dat van enkele beschermde soorten onvoldoende gegevens bekend zijn. Het verspreidingsbeeld van vleermuizen, otter, kleine marters, kerkuil, steenuil en kamsalamander is niet compleet. Vervolgonderzoek naar deze soorten is noodzakelijk om een effectbeoordeling mogelijk te maken en consequenties in het kader van de Wnb vast te stellen.

Probleemstelling

Een actueel en/of volledig verspreidingsbeeld van beschermde natuurwaarden (vleermuizen, otter, kleine marters, kerkuil, steenuil en kamsalamander) op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep ontbreekt. Hierdoor is niet duidelijk of er een kans bestaat op overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb.

Doelstelling

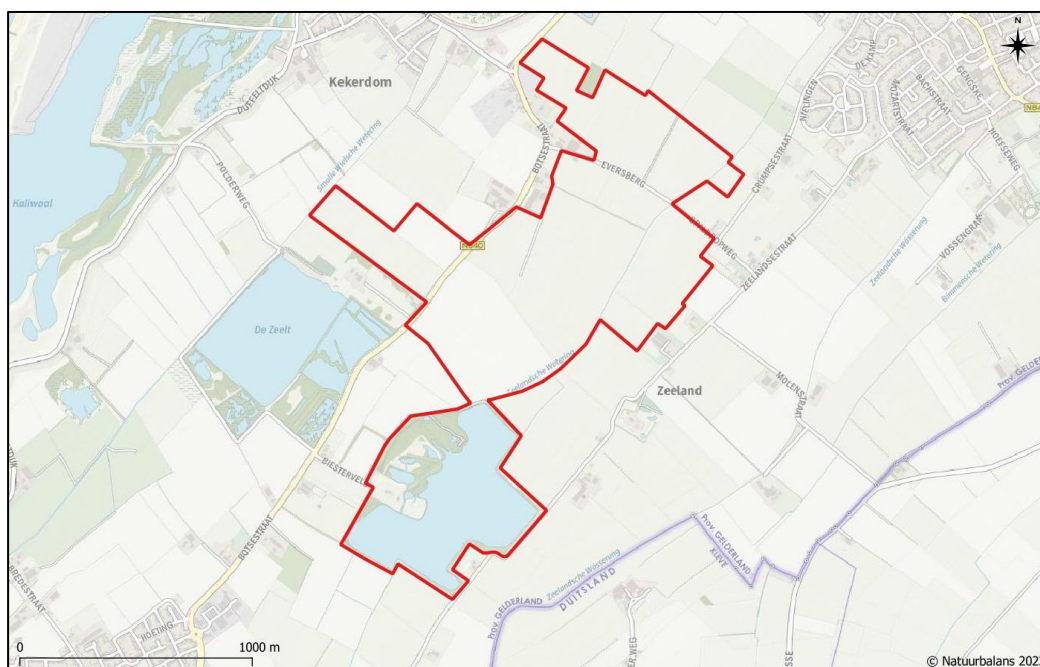
Doel van het onderzoek is het verschaffen van inzicht het actuele voorkomen van beschermde soorten en in consequenties van de voorgenomen ingreep met betrekking tot de Wnb onderdeel soortenbescherming. De volgende vragen worden gedurende het onderzoek beantwoord:

1. Vormt het onderzoeksgebied leefgebied voor vleermuizen, otter, kleine marters, kerkuil, steenuil en kamsalamander?
2. Welke functie vervult het leefgebied voor deze soorten?
3. Wat zijn eventuele negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde soorten?
4. Op welke wijze kunnen eventuele negatieve effecten voorkomen of beperkt worden?
5. Is er een kans op overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1 (soorten Vogelrichtlijn), 3.5 (soorten Habitatrichtlijn) of 3.10 (andere soorten)?
6. Is een ontheffing van de Wnb nodig?

2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

2.1 INGREEPLOCATIE

De ingreeplocatie ligt ten zuiden van Millingen aan de Rijn en Kekerdom in de Ooijpolder (figuur 1). De ingreeplocatie bestaat voor het grootste gedeelte uit intensief agrarisch landschap met weilanden en akkers, omringd door droogstaande greppels en sloten. Op verschillende plekken rondom de ingreeplocatie bevinden zich woonhuizen en agrarische bedrijven. In het zuidelijke deel van de ingreeplocatie ligt een zandwinplas, met afwisselend stenige oevers, open plekken en rietkragen. Rond de zandwinplas bevindt zich een singel van wilgen, zwarte elzen, meidoorn en braamstruweel.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van de ingreeplocatie van zonnepark Millingen aan de Rijn.

2.2 WERKZAAMHEDEN EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

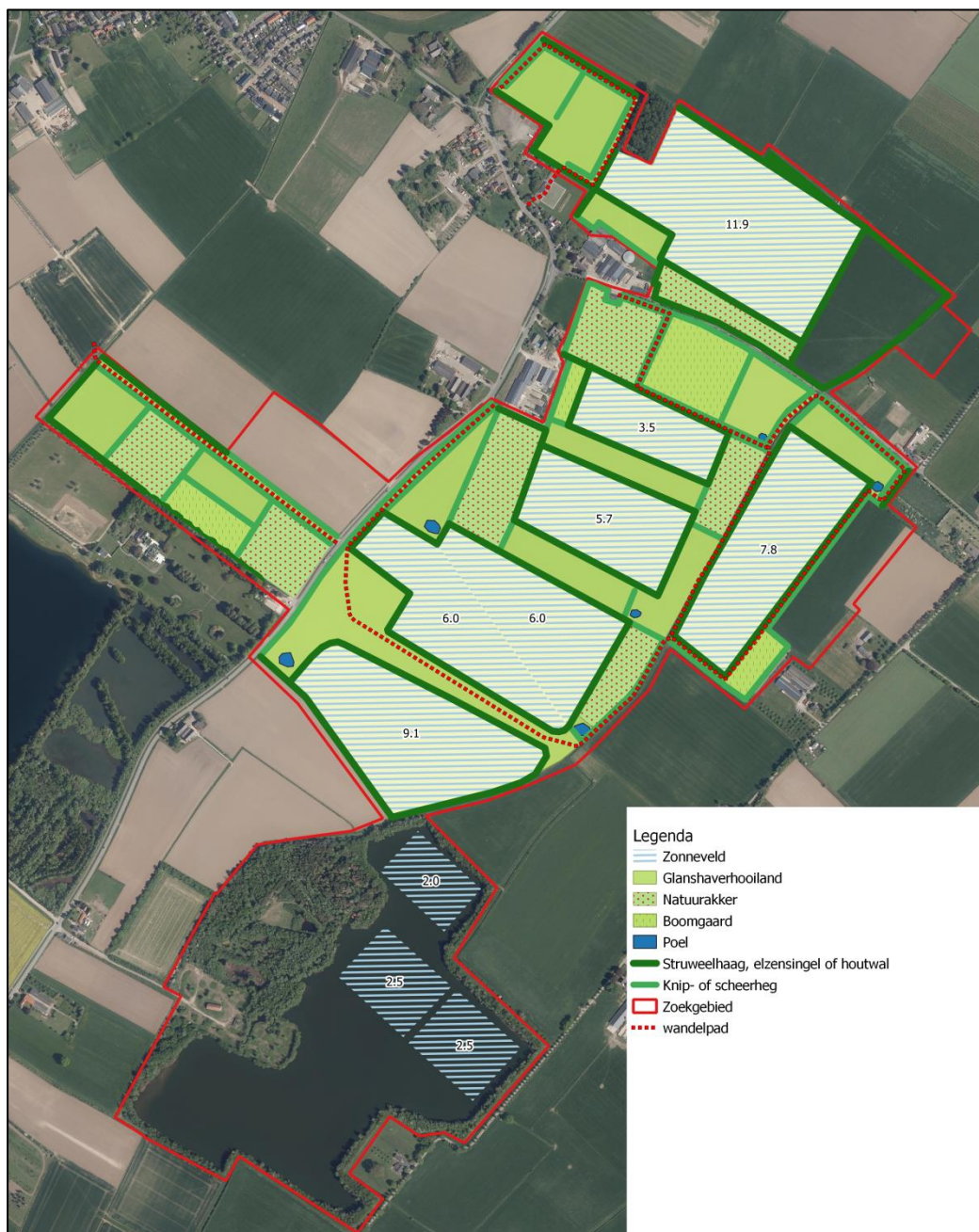
Een overzicht van de inrichting, ligging en begrenzing van zonnepark Millingen aan de Rijn is weergegeven in figuur 2. De definitieve ligging van de zonnepanelenvelden staat nog niet vast, in onderhavige toetsing is uitgegaan van de ligging zoals weergegeven in figuur 2. Aanwezige struweelheggen, sloten en greppels blijven behouden (Van der Pol 2022).

Voorzien zijn 7 locaties met zonnepanelen:

- 50 ha zonnepanelen verdeeld over 6 locaties zijn voorzien op agrarische percelen. Rondom deze locaties worden houtwallen, elzensingels en struweelheggen aangelegd. Daaromheen worden glanshaverhooilanden, natuurakkers, boomgaarden en poelen met daartussen knip- of scheerheggen en wandelpaden gerealiseerd.

- 7 ha zonnepanelen zijn voorzien middels een drijvende constructie op de zandwinplas Biesterveld ten noordoosten van Leuth. De definitieve locatie is nog niet vastgesteld. Er is een tijdelijke bouwplaats nodig (circa 6-8 weken) van 1000-2000 m² aan de rand bij een toegangsweg. Voor onderhoud wordt waarschijnlijk een steiger aangelegd. Verder dient een kabel naar de rest van het zonnepark te worden aangelegd, hiervoor worden waarschijnlijk enkele bosjes/bomen gekapt. De verankering gebeurt in de bodem en niet aan de waterkant.

Figuur 2. Inrichting, ligging en begrenzing van het zonnepark in Millingen aan de Rijn (concept versie 4).

3 ONDERZOEKSMETHODE

Het onderzoek bestaat uit veldonderzoek, bureaustudie, het verwerken van de gegevens en de natuurtoets. In dit hoofdstuk wordt per onderdeel de gevolgde werkwijze beschreven.

3.1 VELDONDERZOEK EN BUREAUSTUDIE

Het onderzoek is uitgevoerd in 2022 en is gericht op:

- functie zandwinplas Biesterveld als foerageergebied voor vleermuizen;
- het voorkomen van otter bij zandwinplas Biesterveld;
- het voorkomen van bunzing, hermelijn, wezel;
- territoria van kerkuil en steenuil (bureaustudie);
- het voorkomen van kamsalamander.

Hieronder volgt per soort(groep) een beschrijving van het uitgevoerde onderzoek.

3.1.1 Vleermuizen

Het onderzoek naar de functie van de zandwinplas als foerageergebied voor vleermuizen is op basis van richtlijnen uit het Vleermuisprotocol 2021 uitgevoerd. Met behulp van batdetectors kunnen de hoogfrequente geluiden, die vleermuizen ten behoeve van echolocatie uitzenden, omgezet worden in voor mensen hoorbaar geluid. Deze geluiden zijn soortspecifiek. Sommige soortgeluiden van vleermuizen zijn moeilijk te herkennen in het veld. In dergelijke gevallen worden geluidsopnamen (sonogrammen) gemaakt, die achteraf met behulp van speciale computerprogramma's (zoals BatSound) worden geanalyseerd. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van luisterkastjes. Dit zijn batdetectors (Batloggers) die alle vleermuizen registreren die passeren. Analyse van deze opnamen vindt plaats met de software BatExplorer. In het veld wordt door de onderzoekers verder gebruik gemaakt van warmtebeeldcamera's en sterke zaklampen.

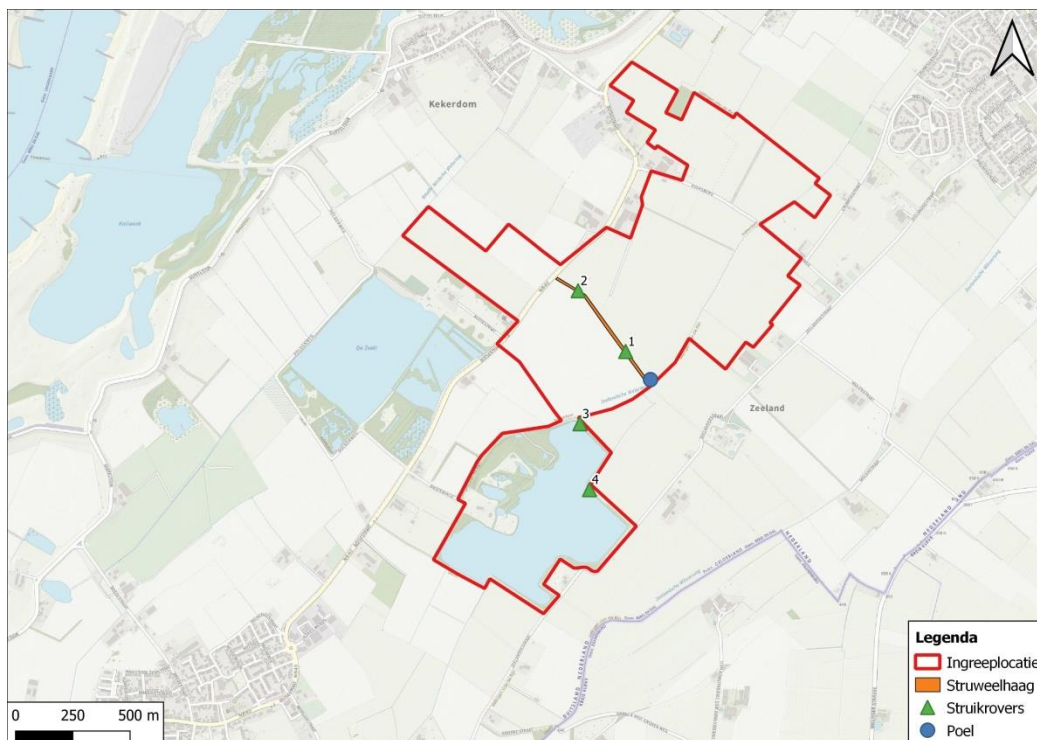
In tabel 1 is weergegeven wanneer het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd.

Tabel 1. Overzicht van het vleermuizenonderzoek naar de functie van de zandwinplas als foerageergebied.

RONDE	SEIZOEN	DATUM	ZON ↓	TIJD	WEER	ONDERZOEKERS
1	Kraamseizoen (15 mei - 15 juli)	06-07- 2022	21:56	21:37 - 00:09	18°C, bewolkt, droog, 2 Bft	B. Aarts N. van der Pol
2	Paarseizoen (15 aug - 1 okt)	31-08- 2022	20:26	20:18 - 22:45	22°C, helder, droog, 2 Bft	B. Aarts N. van der Pol

3.1.2 Otter, bunzing, hermelijn, wezel

Aanwezigheid van de beschermde grondgebonden zoogdieren otter, bunzing, hermelijn en wezel is onderzocht door een combinatie van sporenonderzoek (otter) en onderzoek met cameravallen (type Struikrover) en wildcamera's (type Bushnell). Figuur 3 weergeeft de locaties van de Struikrovers.

Figuur 3. Locaties van de Struikrovers voor het onderzoek naar otter, bunzing, hermelijn en wezel.

Otter

Mogelijk vormt de zandwinplas Biesterveld leefgebied van otter. Verspreid op de oostelijke oever van de zandwinplas zijn cameravallen geplaatst, gedurende 6 weken. Tijdens het plaatsen van de cameravallen wordt gelijktijdig gezocht naar ottersporen. Tussentijds worden tweewekelijks de batterijen en geheugenkaartjes van de camera's ververs. Na afloop van de veldperiode zijn de opgenomen camerabeelden geanalyseerd op het voorkomen van otter.

Bunzing, hermelijn, wezel

De drie soorten kleine marters (wezel, hermelijn en bunzing) zijn in Gelderland niet vrijgesteld en dus beschermd. Enkele bosjes/bomen op de oostelijke oever van de zandwinplas worden gekapt voor het aanleggen van de zonnepanelen op het water. Mogelijk bevinden zich hier verblijfplaatsen van kleine marters. Alle lijnvormige elementen zoals greppels, sloten en hagen vormen leefgebied voor kleine marters. Ten oosten van de Botsestraat ligt een struweelhaag. Er waren plannen om deze haag naar een andere locatie te verplaatsen maar bij nader inzien blijft deze haag behouden (pers. med. G. Sengers op 03-10-2022).

Provincie Noord-Brabant heeft een onderzoeksmethodiek voor kleine marters voorgeschreven (Bouwens 2017). Deze methodiek wordt ook door de provincie Gelderland voorgeschreven en wordt daarom ook hier toegepast. De aan- of afwezigheid van kleine marters binnen het ingreepgebied wordt aangetoond met 4 cameravallen (Struikrovers) gedurende 6 weken. De cameravallen op de oostelijke oever van de zandwinplas betreffen dezelfde camera's die worden ingezet voor het vervolgonderzoek naar otter. Tweewekelijks worden de batterijen en geheugenkaartjes ververs. Na 6 weken worden de opgenomen camerabeelden geanalyseerd op het voorkomen van kleine marterachtigen.

In tabel 2 is weergegeven wanneer het onderzoek naar marterachtigen is uitgevoerd.

Tabel 2. Overzicht van het onderzoek naar otter, bunzing, hermelijn en wezel.

SOORT	FUNCTIE	METHODE	DATUM
otter	verblijfplaats en foerageergebied	sporenonderzoek	21-07-2022
otter	verblijfplaats en foerageergebied	cameravallen	21-07-2022 / 01-09-2022
kleine marters	verblijfplaats en foerageergebied	cameravallen	21-07-2022 / 01-09-2022

3.1.3 Kerkuil en steenuil

Binnen het ingreepgebied zijn NDFF-archiefwaarnemingen bekend van kerkuil en steenuil. Om de effecten van de aanleg van het zonnepark op het leefgebied van deze soorten te kunnen bepalen is het noodzakelijk om een actueel beeld te hebben van de aanwezige uilenterria. Hiervoor is bij SOVON navraag gedaan naar gegevens van territoriumkarteringen BMP van kerkuil en steenuil. SOVON heeft geen vlakdekkende kartering uitgevoerd op de ingreeplocatie. Vervolgens zijn bij Kerkuilenwerkgroep Rijk van Nijmegen (Betuwe Oost) en Steenuilenoverleg Nederland (STONE) gegevens over nesten opgevraagd.

Tot slot heeft een bureaustudie naar archiefwaarnemingen uit de NDFF plaatsgevonden van kerkuilen- en steenuilenterria vanaf het jaar 2000 tot heden. Op basis hiervan wordt een inschatting gemaakt van het aantal ha leefgebied dat zich in het ingreepgebied bevindt.

3.1.4 Kamsalamander

Kamsalamander komt verspreid voor rondom het ingreepgebied. Mogelijk is de poel (figuur 3) geschikt als voortplantingswater, deze poel blijft behouden bij de aanleg van het zonnepark. De nabij gelegen struweelhaag ten oosten van de Botsestraat vormt mogelijk landhabitat voor kamsalamander. Er waren plannen om deze haag naar een andere locatie te verplaatsen maar bij nader inzien blijft deze haag behouden (pers. med. G. Sengers op 03-10-2022).

Het onderzoek naar kamsalamander is uitgevoerd conform het Soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Hiervoor zijn op **27 juni** amfibieënfuiken geplaatst, waarna deze fuiken op **28 en 29 juni** zijn gecontroleerd. Aanvullend is de poel ook met een schepnet bemonsterd.

3.2 NATUURTOETS

Toetsing aan de Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

Door middel van een effectanalyse is onderzocht of de voorgenomen ingreep leidt tot negatieve effecten op beschermde soorten. Daarbij wordt in de Wnb onderscheid gemaakt in drie beschermingsregimes:

- 1) Soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1 Wnb): alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.
- 2) Soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb): alle soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage I en II van het Verdrag van Bern en bijlage II van het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- 3) Andere soorten (§ 3.3 Wnb): alle soorten die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden met uitzondering van vrijstellingen.

Indien uit de effectanalyse blijkt dat er een kans is op overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb zijn vervolgstappen nodig:

- a) Treffen van maatregelen om negatieve effecten te voorkomen.
- b) Werken volgens een goedgekeurde gedragscode.
- c) Aanvragen van een ontheffing van de Wnb.

a. Treffen van maatregelen

Door het treffen van maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen, verminderd of hersteld. Daarbij kan het gaan om mitigerende maatregelen (voorkomen of verminderen van effecten of herstel op de locatie van handeling) of om compenserende maatregelen (herstel of verbetering op een andere locatie).

b. Werken volgens goedgekeurde gedragscode

Handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting leiden niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 indien deze handelingen aantoonbaar worden uitgevoerd conform een goedgekeurde gedragscode. In dat geval is geen ontheffing nodig.

c. Ontheffing Wnb ten aanzien van beschermde soorten

Kan overtreding van verbodsbepalingen - ondanks voorgaande stappen - niet geheel worden voorkomen en geldt er geen vrijstelling, dan is ontheffing van de verbodsbepalingen nodig. Een ontheffing kan uitsluitend worden verleend onder de volgende voorwaarden:

- 1. Er is geen andere bevredigende oplossing.
- 2. Er is sprake van een wettelijk belang.
- 3. Er is geen verslechtering/afbreuk van de staat van instandhouding van beschermde soorten.

Het aanvragen van een ontheffing voor soorten kan op twee manieren:

- 1) een afzonderlijke ontheffing aanvragen bij het bevoegd gezag provincie Gelderland of
- 2) als onderdeel van de omgevingsvergunning bij de gemeente.

3.3 RAPPORTAGE

Aan de hand van de uitkomsten van het veldonderzoek is beoordeeld in hoeverre de ingreeplocatie of onderdelen ervan onderdeel uitmaken van het leefgebied van beschermde soorten. Voor de voorkomende soorten is ingegaan op de beschermde status van deze soorten, de functie van de ingreeplocatie, de mogelijke effecten als gevolg van de voorgenomen ingreep en de gevolgen voor de gunstige staat van instandhouding. Aansluitend is geadviseerd over eventueel benodigd vervolgonderzoek, mogelijkheden voor mitigerende maatregelen en of een ontheffing van de Wnb moet worden aangevraagd

4 ONDERZOEKSRÉSULTATEN EN TOETSING WNB

4.1 VLEERMUIZEN

Functie zandwinplas Biesterveld als foerageergebied

Tijdens ronde 1 was er vrij weinig activiteit van foeragerende vleermuizen boven de plas. Er werd vooral boven de houtsingels gefoerageerd, minder boven het water zelf. Het ging om circa 10 laatvliegers, 5 rosse vleermuizen, 1 bosvleermuis, 15 gewone dwergvleermuizen en 5 ruige dwergvleermuizen. Er werd slechts 1 watervleermuis waargenomen, langsvliegend over de Zeelandse Wetering maar niet foeragerend op de plas.

Tijdens ronde 2 was er vrij veel activiteit van vleermuizen die boven de plas foerageerden. Circa 20 rosse vleermuizen foerageerden gedurende een uur boven de plas, en verdwenen toen. Ruige en gewone dwergvleermuizen en laatvliegers foerageerden langduriger boven de plas en boven de houtsingels om de plas. Het ging om circa 30 gewone dwergvleermuizen, 20 ruige dwergvleermuizen en 10 laatvliegers. 1 watervleermuis foerageerde boven de plas.

Ten westen van de zandwinplas ligt een bosje van circa 9 ha met afwisselend naaldbomen, loofbomen, braamstruwelen, moerassige delen met riet en open plekken. Verderop naar het westen ligt zandwinplas De Zeelt ten westen van de Botsestraat, zandwinplas Biesterveld ligt ten oosten van deze straat. Er is geen straatverlichting aanwezig langs de Botsestraat. Tussen beide zandwinplassen bevinden zich struwelen en bomen die vleermuizen kunnen gebruiken als vliegroute tussen beide plassen. Verder bestaat het gebied rondom zandwinplas Biesterveld uit agrarische percelen, watergangen en een poel. Door de relatief lage aantallen vleermuizen op zandwinplas Biesterveld en de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageergebieden, vormt zandwinplas Biesterveld geen essentieel foerageergebied.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Door de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving, leidt de aanleg van 7 ha zonnepanelen op het oosten van zandwinplas Biesterveld niet tot aantasting van essentieel foerageergebied van vleermuizen.

Aangezien slechts een gering gedeelte van de singel wordt gekapt, blijft de functie van de singel als foerageergebied en eventuele vliegroute intact. Potentiële vleermuisverblijfplaatsen zijn niet aanwezig in de singel rondom zandwinplas Biesterveld (Van der Pol, 2022).

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vleermuizen worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor vleermuizen is niet aan de orde.

4.2 OTTER

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Otter is niet waargenomen gedurende het sporen- en cameravallenonderzoek. Otter komt niet voor op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de ingreep. Negatieve effecten op otter als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Het aanvragen van ontheffing op de Wnb voor otter is niet noodzakelijk.

4.3 BUNZING

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Bunzing is niet waargenomen gedurende het cameravallenonderzoek. Bunzing komt niet voor op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de ingreep. Negatieve effecten op bunzing als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Het aanvragen van ontheffing op de Wnb voor bunzing is niet noodzakelijk.

4.4 HERMELIJN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Hermelijn is niet waargenomen gedurende het cameravallenonderzoek. Hermelijn komt niet voor op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de ingreep. Negatieve effecten op hermelijn als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Het aanvragen van ontheffing op de Wnb voor hermelijn is niet noodzakelijk.

4.5 WEZEL

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Wezel is gedurende het cameravallenonderzoek vastgelegd door Struikrover 1 (figuur 3) in de struweelhaag. De struweelhaag is onderdeel van het leefgebied van wezel en heeft een functie als vaste rust- en verblijfplaats.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

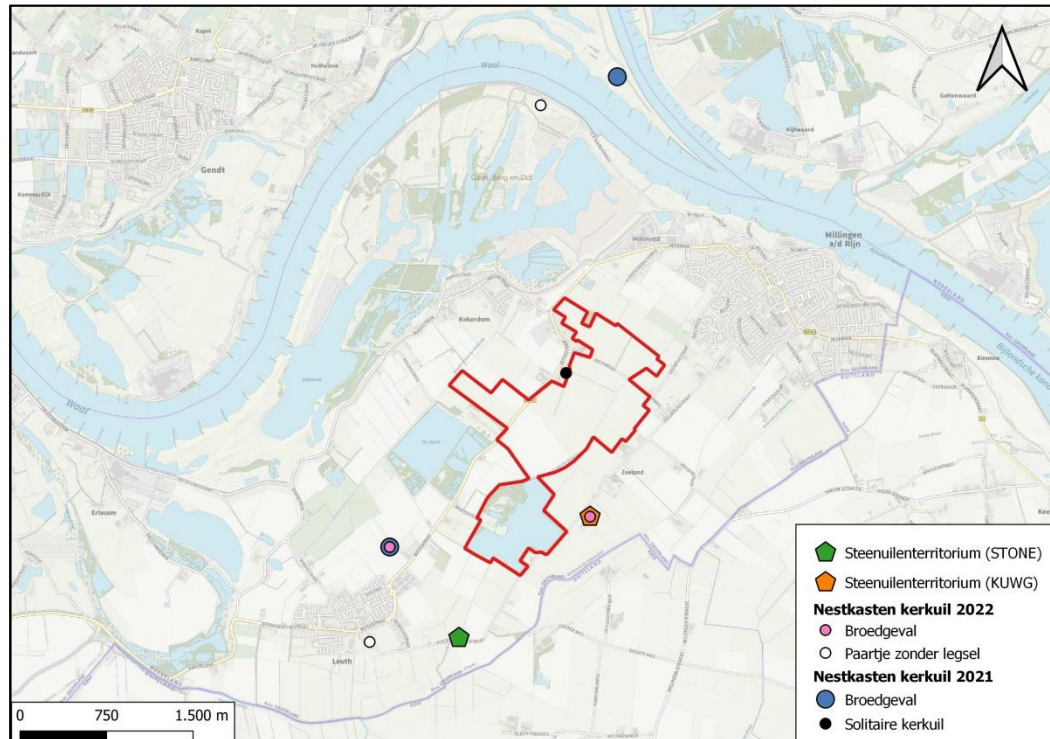
Recent is besloten om deze struweelhaag te behouden en niet te verplaatsen. Negatieve effecten op wezel als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten. Het aanvragen van ontheffing op de Wnb voor wezel is niet noodzakelijk.

4.6 KERKUIL

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de gegevens van nestkasten van Kerkuilenwerkgroep Rijk van Nijmegen (Betuwe Oost) blijkt dat er verschillende nestkasten aanwezig zijn rondom de ingreeplocatie (figuur 5), waaronder één kast op de grens van de ingreeplocatie bij Botsestraat 26 in Kekerdome. In 2021 werd hier een solitaire kerkuil aangetroffen, in 2022 was deze nestkast onbewoond tijdens de controle.

Ter hoogte van Zeelandsestraat 69 in Millingen aan de Rijn bevinden zich twee kerkuilenkasten, in 2022 werden tijdens de nestkastcontrole 3 jonge kerkuilen aangetroffen (figuur 5).

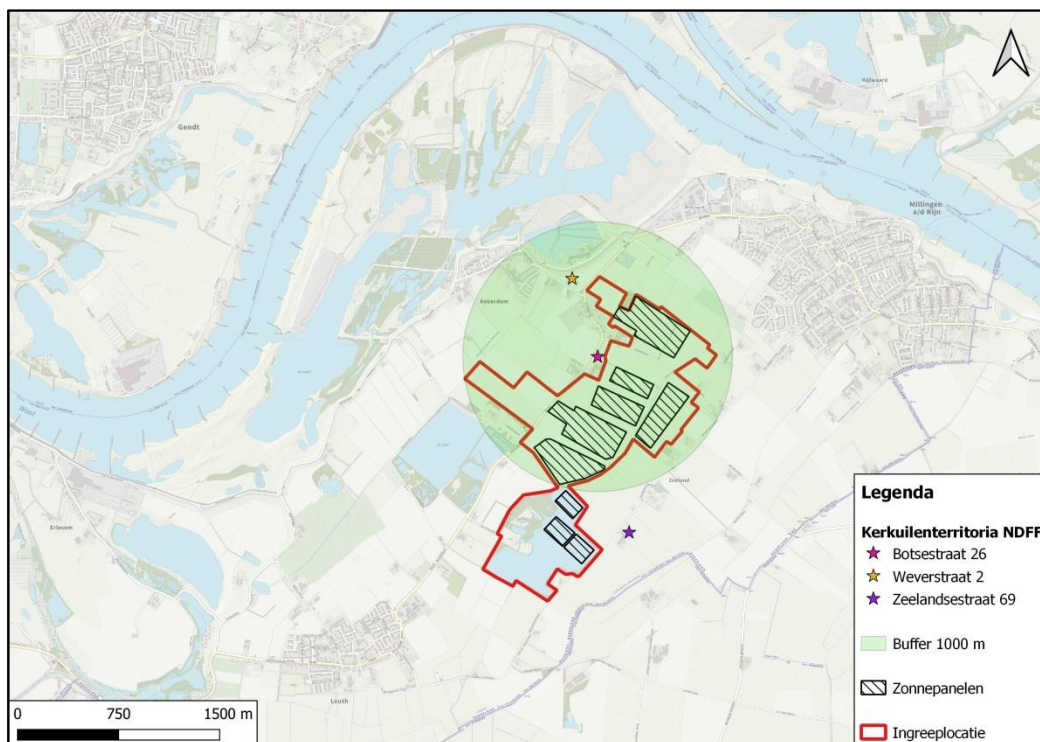
Figuur 5. Kerkuilennestkastgegevens 2021 en 2022 (Kerkuilenwerkgroep Rijk van Nijmegen, Betuwe Oost) en locaties van steenuilenterria (STONE en Kerkuilenwerkgroep Rijk van Nijmegen, Betuwe Oost).

Bureaustudie NDFF

Uit archiefwaarnemingen van de NDFF vanaf 01-01-2000 tot heden zijn inschattingen gemaakt van kerkuilenterria in en rondom het ingreepgebied. Hieruit komen wederom de territoria naar voren aan Botsestraat 26 en aan Zeelandsestraat 69. Ook lijkt er in het verleden een bezet kerkuilenterrium in de omgeving van Weverstraat 2 te zijn geweest (figuur 6).

Kerkuilen foerageren in een straal van 1000 m rondom het nest. Hoewel er dus geen nesten in het ingreepgebied zelf aanwezig zijn, heeft het ingreepgebied wel een functie als leefgebied voor kerkuilen. Kerkuilen zijn territoriaal en hebben vermoedelijk weinig tot geen overlapping qua leefgebied. Op basis van *expert judgement* wordt gesteld dat de aanleg van het zonnepark alleen voor de uil aan Botsestraat 26 een afname van het leefgebied betekent, te weten 50 ha. Dit territorium overlapt met de andere 2 territoria aan Weverstraat 2 en Zeelandsestraat 69. In de effectbepaling wordt ervan uitgegaan dat een perceel in de overlapzone maar door 1 broedpaar wordt gebruikt. In dit geval zijn alle zonnepanelenvelden toegerekend aan het territorium van Botsestraat 26 (figuur 6).

In de huidige situatie bestaat het ingreepgebied uit (graan)akkers, vermoedelijk foerageren kerkuilen voornamelijk aan de randen hiervan. In de nieuwe situatie worden rondom de zonnepanelen natuurranden aangelegd. In het hele zonnepark wordt 50 ha natuur ontwikkeld. Hiermee wordt de afname van het leefgebied van de kerkuil aan Botsestraat 26 uiteindelijk weer gecompenseerd.

Figuur 6. Kerkuilen territoria op basis van archiefwaarnemingen uit de NDFF vanaf 01-01-2000 tot heden.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

De bureaustudie op basis van verschillende gegevens geeft een beeld van mogelijke aanwezige kerkuilen territoria. De inschatting is dat de aanleg van het zonnepark een afname van 50 ha kerkuilen leefgebied tot gevolg heeft, ter hoogte van Botsestraat 26 in Kekerdom. Doordat gelijktijdig met de aanleg van het zonnepark 50 ha natuur wordt ontwikkeld, is de verwachting dat dit de afname van het leefgebied zal compenseren. Om te bevestigen hoeveel kerkuilen er broeden en op welke locaties, dient nader veldonderzoek naar kerkuilen plaats te vinden gedurende het voorjaar van 2023, conform het inventarisatieprotocol voor kerkuil van BIJ12 (2017).

Ondanks dat de afname van het leefgebied uiteindelijk weer zal worden gecompenseerd is dit alsnog ontheffingsplichtig. Het bevoegd gezag hiervoor is provincie Gelderland.

4.7 STEENUIL

Aanwezigheid op de ingreepplocatie

Er zijn geen nestkasten aanwezig binnen de ingreepplocatie. Het enige steenuil territorium dat bekend is bij STONE is aanwezig bij Plezenburgsestraat 19 in Leuth (pers. med. Frans Jacobs), buiten de ingreepplocatie (figuur 5).

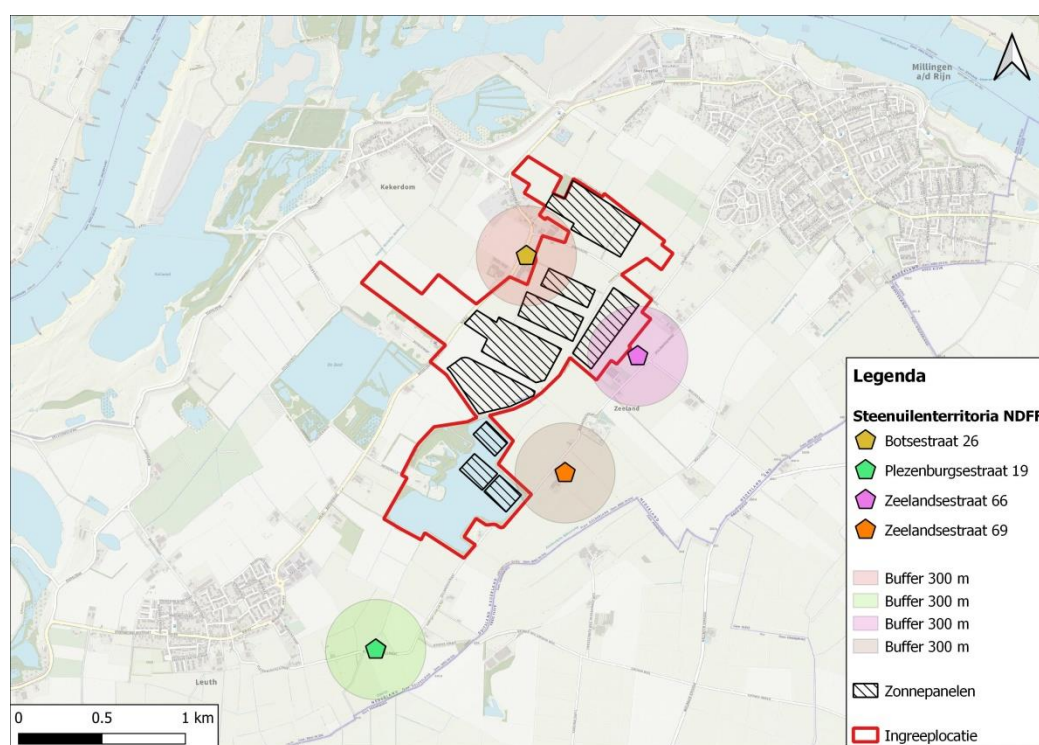
Tijdens het vleermuisonderzoek op 31-08-2022 bij zandwinplas Biesterveld werd ter hoogte van Zeelandsestraat 69 in Millingen aan de Rijn een roepende steenuil gehoord. Uit de gegevens van Kerkuilenwerkgroep Rijk van Nijmegen blijkt dat in 2021 een steenuil is aangetroffen op dit adres, in een kerkuilenkast in de kapschuur (figuur 5).

Bureaustudie NDFF

Uit archiefwaarnemingen van de NDFF vanaf 01-01-2000 tot heden zijn inschattingen gemaakt van steenuilenterritoria in en rondom het ingreepgebied. Hieruit komen wederom de territoria naar voren aan Plezenburgsestraat 19 en aan Zeelandsestraat 69. Ook lijken er in het verleden bezette steenuilenterritoria in de omgeving van Zeelandsestraat 66 en aan Botsestraat 26 te zijn geweest (figuur 7).

Steenuilen foerageren in een straal van 300 m rondom het nest tijdens de broedperiode. In figuur 7 zijn buffers van 300 m rondom de bovengenoemde territoria getekend. Hieruit blijkt dat hoewel er geen nesten in het ingreepgebied zelf aanwezig zijn, het ingreepgebied wel een functie kan vervullen als leefgebied voor steenuilen.

In de huidige situatie bestaat het ingreepgebied uit (graan)akkers, steenuilen foerageren echter niet midden op akkers maar enkel vanaf paaltjes aan de randen hiervan. Op basis van *expert judgement* kan worden gesteld dat de ingreeplocatie in de huidige situatie slechts voor een deel geschikt leefgebied vormt voor steenuilen. In de nieuwe situatie wordt in het zonnepark 50 ha natuur ontwikkeld met onder andere (begrasde) natuurlijke graslanden, boomgaarden, heggen en natuurakkers. Hiermee wordt de ingreeplocatie in de toekomst waarschijnlijk geschikter als leefgebied voor steenuilen.

Figuur 7. Steenuilenterritoria op basis van archiefwaarnemingen uit de NDFF vanaf 01-01-2000 tot heden.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

De bureaustudie op basis van verschillende gegevens geeft een beeld van mogelijke aanwezige steenuilenterritoria. De inschatting is dat de ingreeplocatie in de huidige situatie slechts voor een deel geschikt leefgebied vormt voor steenuilen. Doordat gelijktijdig met de aanleg van het zonnepark 50 ha natuur wordt ontwikkeld, is de verwachting dat de ingreeplocatie in de toekomst geschikter zal worden als leefgebied voor steenuilen.

Om te bevestigen hoeveel steenuilen er broeden en op welke locaties, dient nader veldonderzoek naar steenuilen plaats te vinden gedurende het voorjaar van 2023, conform het inventarisatieprotocol voor steenuil van BIJ12 (2017).

4.8 KAMSALAMANDER

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Kamsalamander is niet waargenomen gedurende het fuikenonderzoek. Kamsalamander komt niet voor op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de ingreep. Negatieve effecten op kamsalamander als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

Overige amfibieënsoorten

Bij het fuikenonderzoek zijn een aantal overige (beschermde) amfibieënsoorten waargenomen, te weten: kleine watersalamander en groene kikker. Van kleine watersalamander is vastgesteld dat de poel actueel voortplantingswater vormt (aanwezigheid larven). De poel blijft behouden tijdens de voorgenomen ingreep. De nabijgelegen struweelhaag die verplaatst zal worden blijft bij nader inzien behouden. Negatieve effecten op amfibieën als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Het aanvragen van ontheffing op de Wnb voor kamsalamander is niet noodzakelijk.

5 CONCLUSIES

Veldonderzoek heeft aangetoond dat het ingreepgebied leefgebied vormt voor verschillende beschermde soorten. Hierna volgen per soort(groep) de belangrijkste conclusies uit het onderzoek.

5.1 VLEERMUIZEN

Door de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving, leidt de aanleg van 7 ha zonnepanelen op zandwinplas Biesterveld niet tot aantasting van essentieel foerageergebied van vleermuizen.

5.2 OTTER

Otter is niet waargenomen tijdens het onderzoek. Deze soort komt niet voor binnen de ingreeplocatie. Er is dan ook geen sprake van schade als gevolg van de ingrepen voor otter.

5.3 BUNZING, HERMELIJN EN WEZEL

Bunzing en hermelijn zijn niet waargenomen tijdens het onderzoek. Deze soorten komen niet voor op de ingreeplocatie. Wezel is waargenomen in de struweelhaag in het ingreepgebied, deze haag blijft bij nader inzien echter behouden. Er is dan ook geen sprake van schade als gevolg van de ingrepen voor bunzing, hermelijn en wezel.

5.4 KERKUIL EN STEENUIL

De aangeleverde gegevens en de bureaustudie geven geen vlakdekkend beeld van de actuele kerkuil- en steenuilentrictoria op de ingreeplocatie en in het aangrenzende gebied. Er dient nader veldonderzoek naar kerkuil en steenuil en plaats te vinden in het voorjaar van 2023 conform de inventarisatieprotocollen voor kerkuil en steenuil van BIJ12 (2017).

5.5 KAMSALAMANDER

Kamsalamander is niet waargenomen gedurende het fuikenonderzoek. Kamsalamander komt niet voor op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de ingreep. Negatieve effecten op kamsalamander als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

Bij het fuikenonderzoek zijn een aantal overige (beschermde) amfibieënsoorten waargenomen, te weten: kleine watersalamander en groene kikker. Van kleine watersalamander is vastgesteld dat de poel actueel voortplantingswater vormt (aanwezigheid larven). De poel blijft behouden tijdens de voorgenomen ingreep. De nabijgelegen struweelhaag die verplaatst zal worden blijft bij nader inzien behouden. Negatieve effecten op amfibieën als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daarmee uitgesloten.

5.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

In onderstaande tabel zijn de conclusies samengevat:

GROEN	geen problemen: de werkzaamheden kunnen zonder meer worden uitgevoerd.
ORANJE	mitigerende maatregelen: de werkzaamheden zijn gebonden aan een periode of wijze van uitvoer.
ROOD	vervolgonderzoek: bekende gegevens zijn onvoldoende actueel of volledig voor toetsing.
PAARS	onthefing: voor uitvoering van de werkzaamheden is een ontheffing/vergunning nodig.

NATUURWAARDEN	NEGATIEVE EFFECTEN ALS GEVOLG VAN DE INGREEP	MITIGERENDE/COMPENSERENDE MAATREGELEN	ONTHEFFING NODIG?
WNB: SOORTENBESCHERMING			
Vleermuizen	Geen	Geen	Nee
Otter	Geen	Geen	Nee
Bunzing, hermelijn, wezel	Geen	Geen	Nee
Kerkuil en steenuil	Afname leefgebied	Vervolgonderzoek naar actuele territoria in 2023	Mogelijk
Kamsalamander	Geen	Geen	Nee

6 BRONNEN

BIJ12, 2017. Steenuil *Athene noctua*, Kennisdocument, versie 1.0. Utrecht.

BIJ12, 2017. Kerkuil *Tyto alba*, Kennisdocument, versie 1.0. Utrecht.

Bouwens, 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant.

Netwerk Groene Bureaus, juli 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming.

Steenuiloverleg Nederland (STONE). Steenuilen Ooijpolder. F. Jacobs, e-mail 01-09-2022.

Van der Pol, N., 2022. Quick scan beschermde natuur Aanleg zonnepark Millingen aan de Rijn. Toetsing Wet natuurbescherming, onderdelen soortenbescherming en gebiedsbescherming en toetsing GNN en GO. Projectnr. 21-203. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap: Aanvullende informatie struweelhaag bij Botsestraat. G. Sengers, e-mail 03-10-2022.